

קידושין יב

רבן שמעון בן גמליאל: שלשה הדרסין למעה, שני הנצין להדרסין, שני שמני להנץ, ב' פרוטות לשמין - נמצא שבדינר אחד יש 144 פרוטות, כמבואר בטבלה למטה - נמצא פרוטה אחד מששה באיסר האיטלקי דהיינו בטבלה הראשונה למעלה מבואר שדינר הוא 24 איסרין (6 מעה x 2 פונדיון x 2 איסרין) ובזה מודה רבן שמעון בן גמליאל. ולפי זה נמצא שהאיסר הוא 1/24 של דינר. וכיוון שיש בדינר 144 פרוטות, נמצא שיש באיסר $(144/24) = 6$ פרוטות.

סלע	4 דינרים	נמצא דינר אחד
דינר	6 מעה כסף	6 מעה
מעה	3 הדרסין	18 הדרסין
הדרסין	2 הנצין	36 הנצין
הנץ	2 שמנין	72 שמנין
שמין	2 פרוטות	144 פרוטות

לימא:

דמר רב דימי' אמר כת"ק **ורבין** דאמר כרשב"ג

(דחיה) א"ל בין ידי ובין רבין אליבא דת"ק ולא קשיא:

הא דאיקור איסורי קום עשרים וארבע בזוזא, הא דזול קום תלתין ותרין בזוזא, דהיינו האיסר הוזל ועכשיו הפרוטה ביחס לאיסר, שווה יותר, שמקבלים באיסר אחד, 6 פרוטות בלבד ומ"מ, ביחס לדינר עדיין מקבלים על דינר אחד 192 פרוטות.

האם חוששין בקידושין שמא שווה פרוטה במקום אחר

להלן מחלוקת לגבי אדם שמקדש אשה בפחות משווה פרוטה האם חוששין שבמקום אחר יתכן שזה שווה פרוטה, ולכן צריכה גט מהראשון להתירה להינשא לאדם אחר.

א. [חוששין] אמר שמואל קידשה בתמרה אפילו עומד כור תמרים בדינר מקודשת - חיישין שמא שווה פרוטה במדי.

ומה דתנן ב"ה אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה אבל בפחות לא - הא בקידושי ודאי, שאם אחר קידשה מותרת לראשון ואין השני צריך ליתן לה גט, ושמואל מדבר בקידושי ספק. ההוא גברא דאקדיש בזוזא דאורדי' אגודה של מוכין, יתיב רב שימי בר

חייא קמיה דרב וקא מעיין בה אי אית בה שווה פרוטה אין אי לא, לדעת אם היה קידושי ודאי מ"מ הם מודים לשמואל שחוששין מספק. **דעת רב חסדא**

הגמרא מביאה מעשה על רב חסדא לגבי קידושין בפחות מפרוטה שהתיר לאשה להינשא לאחר. הגמרא מקשה שלוש קושיות על דינו (1) מדוע לא חושש לשמואל הנ"ל, (2) מדוע אינו חושש שמא יש עד אחד שמעיד שהיה שווה פרוטה ביום שנתקדשה, (3) מדוע אינו חושש שמא יש עדים במקום אחר שיודעים שהיה שווה פרוטה. וכן יבואר להלן שיטת אב"י ורבא שחוששים לעדים במקום אחר.

ב. [לא חוששין] רב חסדא - כדלהלן:

ההוא גברא דאקדיש באבנא דכוחלא, שיש כחול. יתיב רב חסדא וקא משער ליה אי אית ביה שווה פרוטה אין ואי לא - לא סבר ליה דשמואליה. (קושיא) אמרה ליה אימיה של הכלה והא ההוא יומא דקדשה הוה ביה שווה פרוטה?

[עד כאן דף יב עמוד א']

(תירוץ) אמר לה לאו כל כמיך דאסרת לה אבתרא. ומוכיח ממעשה שאין חוששין לזה - לאו היינו דיהודית דביתהו אשתו דרבי חייא דהוית לה צער לידה, יולדת בקושי ורצתה להיאסר על בעלה, אמרה ליה לרבי חייא אמרה לי אם קיבל ביך אבוק קידושי כי זוסרת' - ולכן היא נשארה מקודם ואסורה לבעלה. אמר לה 'לאו כל כמינה דאימך דאסרת לך עילואי

ד. רבא אמר היינו טעמא דב"ש שלא יהו בנות ישראל כהפקר לקנותם בדבר מועט, ומדברנן הוא, וחכמים הפקיעו קידושין שהם פחות מדינר.

שיעור פרוטה של תורה

סוגיא זו עוסקת באופן החשבון של הפרוטה של תורה, וכמה דינים שצריכים שווה פרוטה, כגון לכסף קידושין לפי ב"ה, ונהנה שווה פרוטה מן ההקדש שמתחייב קרבן אשם מעילות, ונזכרים בסוגיא זו. בהמשך גם הדעות בענין זה.

א. סבר רב יוסף למימר פרוטה כל דהו - לפי המטבע המקובל בדורנו,

שלפעמים משקלם יותר כבד ולפעמים קל יותר.

(קושיא) א"ל אב"י והא עלה קתני במתניתין כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי?

וכ"ת ה"מ בדורו של משה אבל הכא כדחשבה להו לאינשי ולא כפי השווי בדורו של משה רבינו.

למטה יבואר שרב דימי' ורבין היו משערים הפרוטה של כסף הקידושין כפי הערך של משה רבינו, כיוון שסברו שלא מועיל הפרוטה היוצאת באותו זמן. ומזה מוכיח אב"י דלא כסברת רבי יוסף.

רב דימי אמר שיער רבי סימאי בדורו כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי.

וכי אתא רבין אמר רבי דוסתאי ורבי ינאי ורבי אושעיא שיערו כמה הוי פרוטה אחד מששה באיסר האיטלקי [לקמן יתבאר במה נחלקו].

(קושיא) א"ל רב יוסף אי הכי דאין פרוטה פחותה מזה איך אתם מבארים את הברייתא שכותבת לגבי הנהנה מן ההקדש שאפילו בשווה פרוטה צריך להביא קרבן כסף שקלים לכפרה, ורואים מכך כמה צריך האדם להתרחק מן העבירה.

היינו דתנינא צא וחשוב כמה פרוטות בשני סלעים יותר מאלפים - השתא אם פרוטה זה אחד משמונה באיסר, אפילו אלפים לא הויין, יותר מאלפים קרי להו!?

דהיינו, לפי הטבלה הראשונה למטה (בהמשך), סלע אחד הוא: 4 (דינרים) 6x (מעה) 6x פונדיון 2x (איסרים) 8x (פרוטות) = 768 פרוטות. נמצא ש-2 סלעים (אשם כסף שקלים) = 1536 פרוטות. הרי שמוכח מכאן שהולכים בתר הפרוטה היוצאת בכל דור ודור.

(תירוץ) אמר להו ההוא סבא טעות בידך, אנא תנינא לה גורסין אחרת ברייתא **קרב אלפים**, כיון דנפקא להו מפלגא (1536 פרוטות) קרוב לאלפים קרי ליה, וזה פחות מכך.

הגמרא חוזרת לבאר את השיעורים של רב דימי' ורבין הנזכרים לעיל, ומנסה לתלות זאת במחלוקת תנאים, אך רבי דימי' עצמו מבאר שלא נחלקו בזה.

גופא כי אתא רב דימי' אמר שיער ר' סימאי בדורו כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וכי אתא רבין אמר שיערו ר' דוסתאי ורבי ינאי ור' אושעיא כמה היא פרוטה אחד מששה באיסר האיטלקי. אמר ליה אב"י לרב דימי' ימא את ורבין בפלוגתא דהני תנאי קא מיפלגיתו, דתניא פרוטה שאמרו חכמים:

[ת"ק] אחד משמנה באיסר האיטלקי כיצד: שש מעה כסף דינר, מעה שני פונדיוני, פונדיון שני איסרין, איסר שני מוסמיסים, מסמס שני קונטרוניקין, קונטרנק שתי פרוטות, נמצא פרוטה אחת משמנה באיסר האיטלקי - כלהלן

בטבלה למטה. בטור השלישי, החשבון של האיסר ביחס לפרוטות: טבלה ראשונה:

סלע	4 דינרים	נמצא איסר אחד
דינר	6 מעה כסף	2 מוסמיסים
מעה	2 פונדיוני	2 קונטרוניקין
פונדיון	2 איסרין	2 קונטרוניקין
איסר	2 מוסמיסים	8 פרוטות
מסמס	2 קונטרוניקין	
קונטרנק	2 פרוטות	

קידושין יב

כלומר נטלה ולא השליכה ממנה, ואישתיקא. שאלו לרבא האם נחשב שהיא הסכימה

להתקדש בו:

א. אמר רבא הוה שתיקוּתא דלאחר מתן מעות. וכל שתיקוּתא דלאחר

מתן מעות לאו כלום היא. ר"ל כשקיבלה בתחילה לא ידעה מזה, וכשהודיע

לה לאחר מכן לאו כלום הוא, ושתיקא שלא איכפת לה - ומוכיח מברייא הלכה זו:

אמר רבא מנא אמינא לה ?

דתניא אמר לה כנסי סלע זו בפקדון וחזר ואמר לה התקדשי לי בו:

בשעת מתן מעות: מקודשת.

לאחר מתן מעות:

רצתה, מקודשת - דאמרה 'אין'.

לא רצתה, אינה מקודשת - דאישתיקא משתיקא.

[עד כאן דף יב עמוד ב]

(קושיא) אמרי ליה רבנן לרב חסדא, הא איכא סהדי באידית^מ ידיעי דבההוא יומא הוה ביה ש"פ?

(תירוץ) השתא מיהא לא ליתנהו קמן. ומוכיח ממעשה בבנות שמואל שנחטפו, ובאו

לב"ד ואמרו שהן נחטפו וטהורות הן, ולכן פסקו שמותרות הן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר.

הגמרא מקשה שם מדוע אין חוששין לעדים שנמצאים במקום אחר שיודעים שהם נחטפו, ואז

אין נאמנות לומר שלא נטמאו – כדלהלן:

לאו היינו דר' חנינא דא"ר חנינא עידיה בצד אסתן ברוח צפונית ותיאסר! אלמא

לא חוששין.

דעת אב"י ורבא - חוששין לעדים במקום אחר

אב"י ורבא לא סבירא להו להא דרב חסדא – וממעשה של בנות שמואל אין להוכיח:

אם הקילו בשבועה, דמנוולה נפשה גבי שבאי, ניקיל באשת איש!

הגמרא מספרת שאותה אשה שהתיר רב חסדא נשאת ויצא ממנה משפחה ופרשו

מהם:

אישתאר מההיא משפחה בסורא ופרשו רבנן מינה - ולא משום דסבירא להו

דשמואל אלא משום דסבירא להו כאב"י ורבא.

ההוא גברא דאקדיש בשוטיא דאסא בשוקא. שלחה רב אחא בר

הונא לקמיה דרב יוסף כה"ג מאי שלח ליה נגדיה כרב ואצטריך גיטא כשמואל.

אלו דברים שרב הלך עליהן

להלן רשימת של דברים שרב היה מלקה העושה אותם. הגמרא מביאה שנהרדעי.

אומרים: שרק על אחד מהם בלבד היה מלקה.

דרב מנגיד מכת מרדות דרבנן:

על דמקדש בשוקא אפילו בכסף - משום פריצותא.

ועל דמקדש בביאה – משום פירצותא. - נהרדעי אמרי זו בלבד מנגיד. י"א בלא שידוכי

וי"א אפילו בשידוכי.

ועל דמקדש בלא שידוכי - משום פירצותא. - י"א שגם בזו אמרי נהרדעי.

ועל דמבטיל גיטא – אדם ששלח גט לאשתו ונמלך, וביטל את הגט אצל השליח, שחוששין

שמה השליח יתן למרות זאת את הגט לאשה^מ, מכיוון שהאנשים אינן יודעים על ביטולו של

הבעל.

ועל דמסר מודעא אגיטא – כגון על גט מעושה בישראל, שמוציא לעז על בניה.

ועל דמצער שלוחא דרבנן – שהזמינו לדין וזה קם עליו ומכהו.

ועל דחלה שמתא עילייה תלתין יומין

ועל דחתנא דדייר בי חמוה^מ – שסתם חמות אוהבת את חתנה ושמה יכשל בעבירה.

אבל אם הייתה חמותו חשודה ממנו, אפילו להחליף לפניו לו אסור – כהמעשה

הבא: והא ההוא חתנא דחליף אבבא דבי חמוה ונגדיה רב ששת.

שתיקתה לאחר נתינת המעות

להלן, מחלוקת האם אשה שקיבלה מעות מאיש ובשעת הנתינה לא ידעה שהם בתורת

קידושין, ולאחמ"כ הודיע לה ושתיקה, אם היא מקודשת. רבא סובר שאינה מקדושת

ורב הונא בריה דרב יהושע מחלק בזה בין ב' אופנים לדינא (פקדון, קידושין).

ההוא גברא דקדיש בציפתא דאסא מחצלת של הדס. אמרו ליה 'והא

לית בה ש"פ' אמר להו 'תיקדוש בארבע זוזי דאית בה' שכרוכים בהדס. שקלתא

^מ ר"ג שלא יהו עושין כן אך פליגי התם [לאחר התקנה האם בדיעבד מועיל הביטול] (דף לג.).
דאיכא למ"ד אס מבטל ולדידיה ניחא שהרי אשה זו אינה יודעת שבטלו ותינשא ואפילו
למ"ד התם אס בטלו אינו מבטל מ"מ הרי מוציא לעז על הגט:

^מ תוספות ד"ה בכולהו לא מנגיד רב. על זה סומכין החתנים בזמן הזה שדרים בבית חמותם
ואפילו למאן דחייש לעיל מה שדרין עכשיו בבית חמותם היינו בשביל טובת הנאה שדרים בלא
שכירות בבית ד"ש הוכחה שאינם דרים בשביל חמותם אלא בשביל שאר טובות שעושין להם: